

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 4^ο Π.Χ. ΑΙΩΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ.

- Μεγάλα επιτεύγματα του 5^{ου} π.Χ. αι.

- Κλασική εποχή

- Έπεται η ελληνοιστική (323π.Χ.)

- 146 π.Χ. καταστροφή Κορίνθου από Ρωμαίους ή 86 π.Χ. κατάληψη Αθηνών ή 30 π.Χ. κατάλυση τελευταίου κράτους διαδόχων (Αίγυπτος)

Ιστορικά του 4^{ου} π.Χ. αι.

- Πελοποννησιακός, Κορινθιακός πόλεμος (395-387π.Χ.)
- Παντοδυναμία Σπάρτης για το πρώτο 4^ο του αιώνα
- Θήβα (371-362 π.Χ.).
- Μακεδόνες
- Μάχη Χαιρωνείας (338 π.Χ.)
- Μ. Αλέξανδρος (336 π.Χ.)- εκστρατεία στην Ασία. Θάνατος Μ. Αλέξανδρου.
- 323 π.Χ. – 306 Ελληνιστικά βασίλεια.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ του ελληνιστικού κόσμου

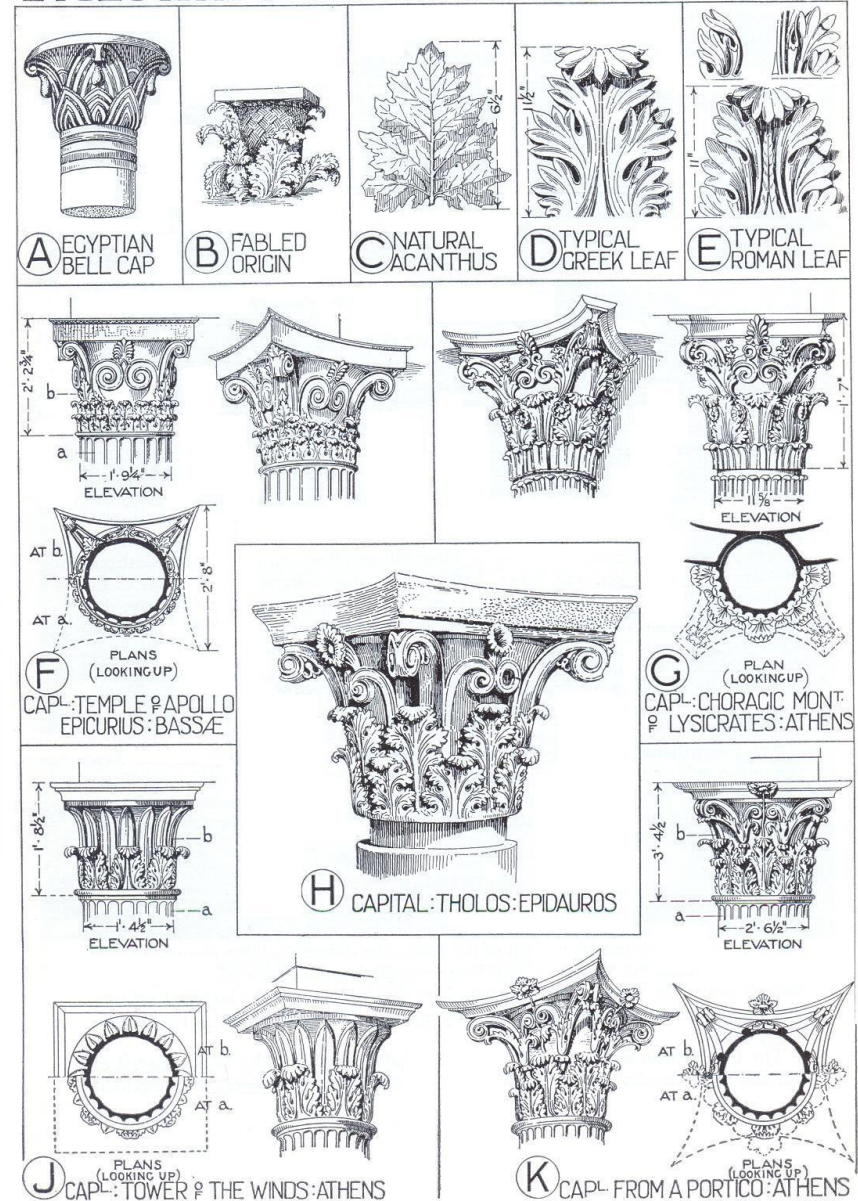
- Συμβατικά όρια της ελληνιστικής περιόδου είναι το 323 π.Χ. έτος θανάτου του Μ. Αλεξάνδρου, και το έτος 146 π.Χ.
- ο ελληνικός κόσμος επέζησε κάτω από την ρωμαϊκή κυριαρχία για αρκετούς αιώνες
- Τα βασίλεια των διαδόχων, περιελάμβαναν την Μ. Ασία, την Μέση Ανατολή και την Αίγυπτο.
Μεικτοί πληθυσμοί
- Η Ελλάδα στα χρόνια των διαδόχων ήταν εξαρτημένη πολιτικά από την Μακεδονία.

Περίπου 350 π.Χ.

Σύμφωνα με τον Βιτρούβιο (βιβλ.IV, κεφ.1,9) το κορινθιακό κιονόκρανο δημιούργησε για πρώτη φορά ο γλύπτης Καλλίμαχος από την Κόρινθο. Το εμπνεύστηκε βλέποντας πάνω στον τάφο ενός μικρού κοριτσιού ένα καλάθι σκεπασμένο με μια τετράγωνη πλάκα, το οποίο περιέβαλαν άγρια αγκάθια.

EVOLUTION OF THE CORINTHIAN CAPITAL

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ του 4^{ου} αι και ελληνοιστικής εποχής

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

•Μορφολογική τελειότητα :

•οπτικές διορθώσεις – αέναη εξωτερική κίνηση
«χρυσή τομή» – οι αναλογίες πλησιάζουν το «θείο»

•Ανθρώπινη κλίμακα (άνθρωπος το κέντρο της
κοσμοθεωρίας, της φιλοσοφίας, της θρησκείας)

•Κατασκευαστική τελειότητα

•Προσήλωση σε συγκεκριμένους τύπους που
αγγίζουν την τελειότητα

•Το «ιδεατό» - το απόλυτο – το «τέλειον»

• Δύση – Δωρικός

•Ανατολή Ιωνικός

•Το Μεγαλείο της απλότητας στον διάκοσμο
(υψηλή τέχνη)

•Οι δραστηριότητες γίνονται στο εξωτερικό των
θρησκευτικών κτιρίων

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

•Υποχώρηση της τελειότητας

• Σημαντική εξέλιξη στην αρχιτεκτονική διάφορων
κτισμάτων (ιερών, κέντρα πόλεων κτλ.)

•Εντυπωσιασμός χωρίς υποχώρηση ποιότητας:
πρόδρομος για ελληνοιστική και ρωμαϊκή

•Ελευθερία στις αρχιτεκτονικές συνθέσεις

•Διακόσμηση – περιπλοκότητα

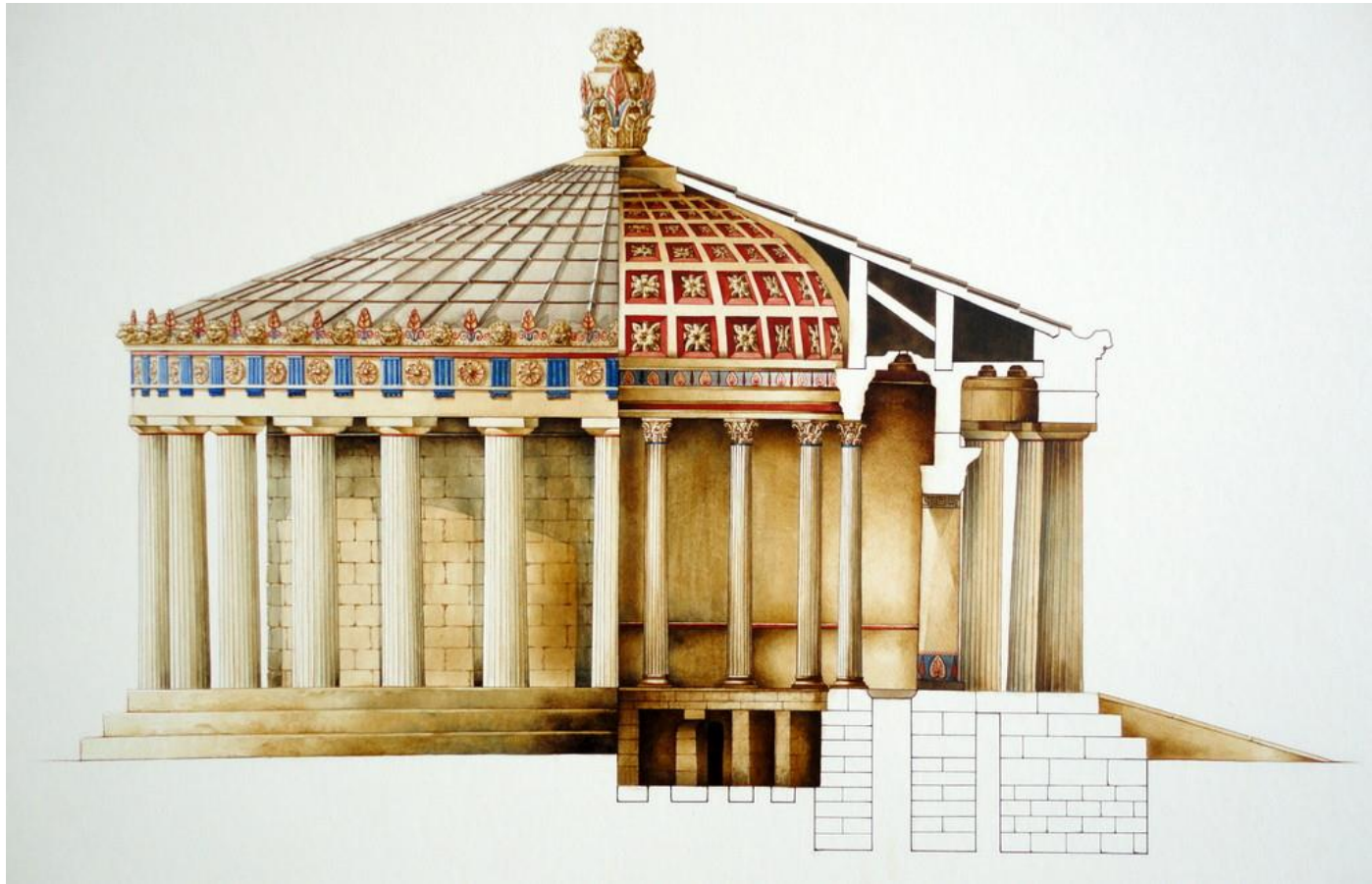
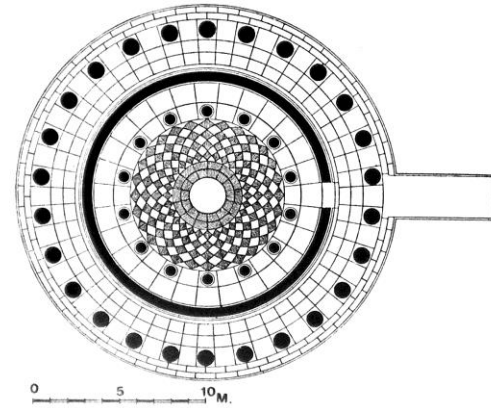
•Χρήση στοιχείων και από τους δύο ρυθμούς

•Εσωτερικός χώρος

•Υλικά και τρόποι δομής: όμοια με τον 5^ο αι.

•ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ.

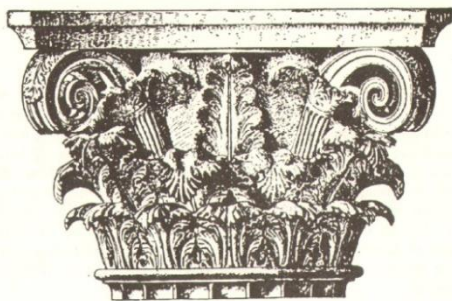
Περίπου 350 π.Χ. Η θόλος της Επιδαύρου
Ελληνιστική εποχή 323π.Χ. – 146 μ.Χ.

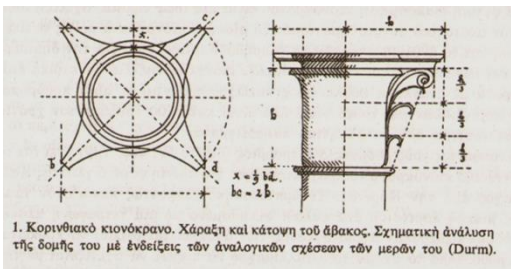
Σκόπας από την Πάρο

385/375 - 330/320 π.Χ

- Ναός της Αλέας Αθηνάς στην Τεγέα
- Νίκη Σαμοθράκης

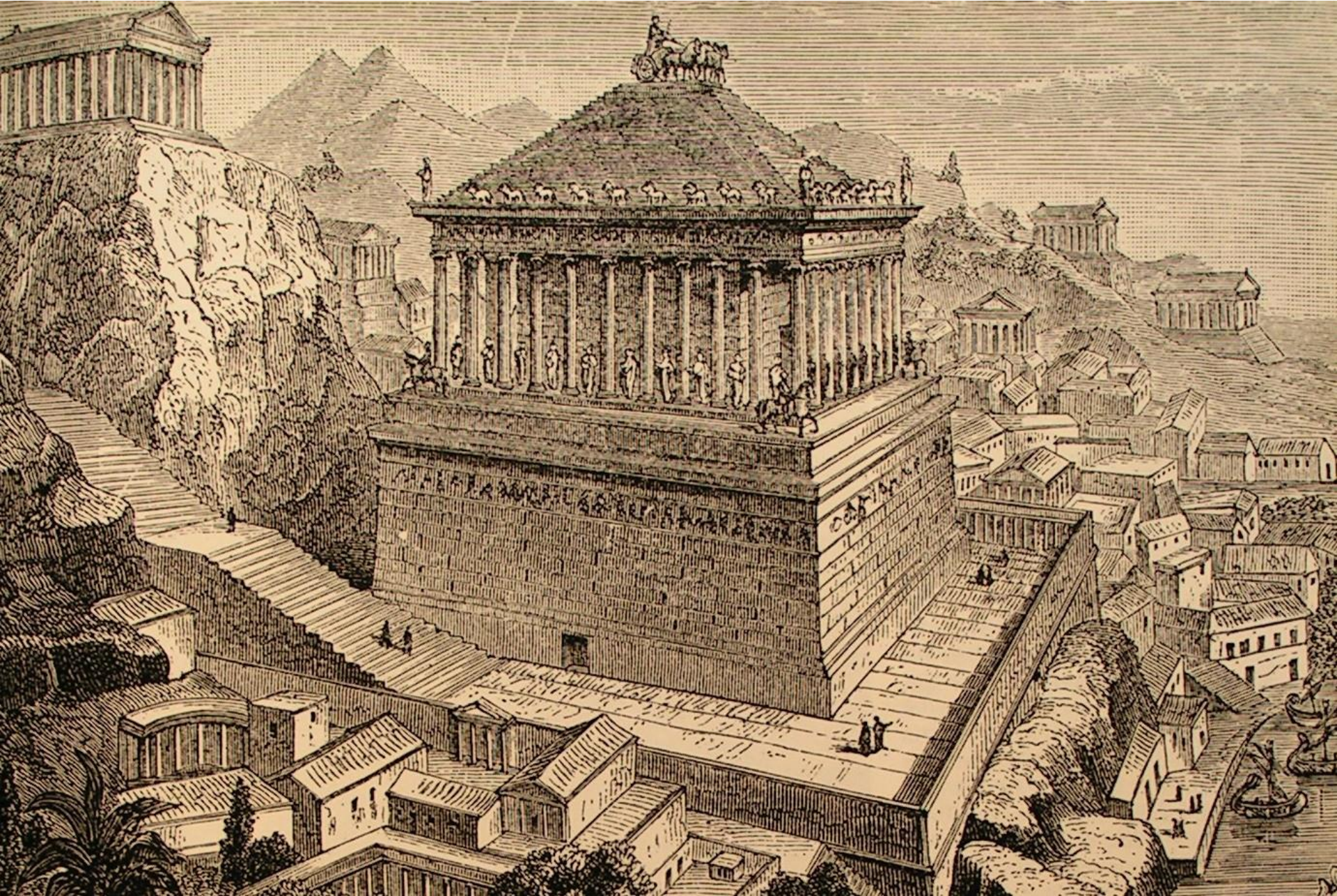
Σχ. 372. 'Ο ναός της 'Αλέας 'Αθηνάς, εις Τεγέαν. Κορινθιακόν κιονόκρανον.

•Μαυσωλείο Αλικαρνασσοῦ 353π.Χ.

Αρχιτέκτονες ἦταν ὁ Πυθέας καὶ ὁ Σάτυρος καὶ γλύπτες ὁ περίφημος Σκόπας, ὁ Βρύαξις, ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Λεωχάρης

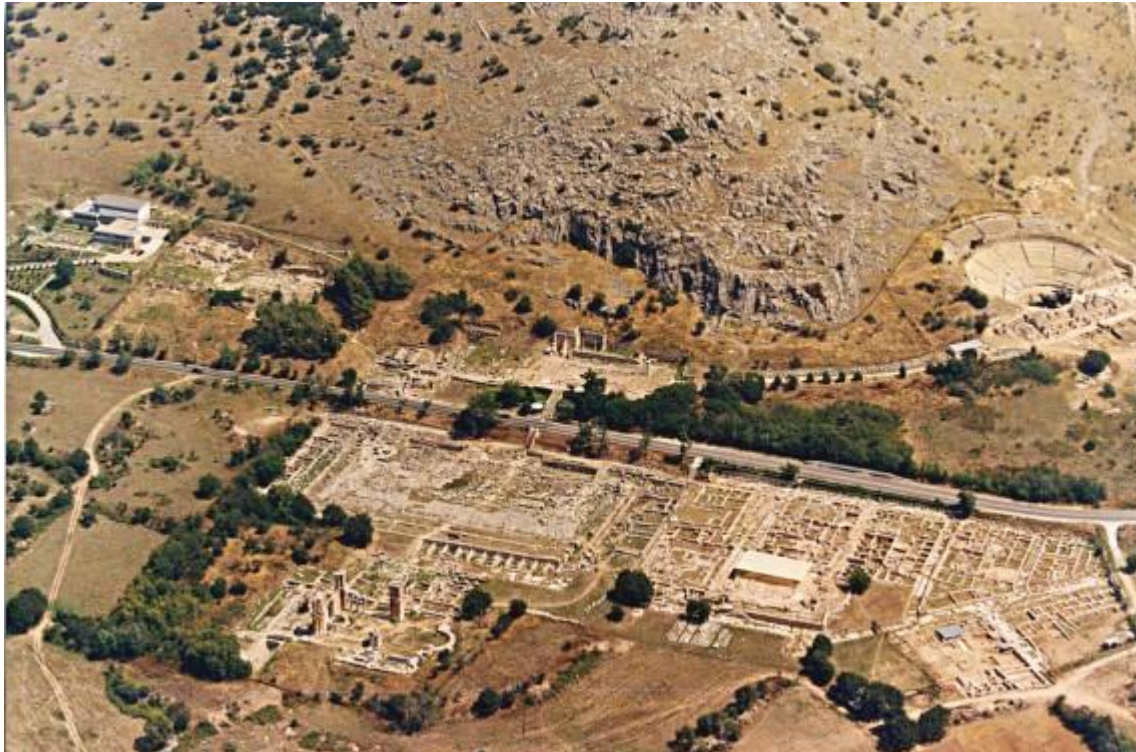
•7 θαύματα τοῦ κόσμου

- Πολεοδομία της κλασικής και ελληνιστικής περιόδου

- Τα θέατρα

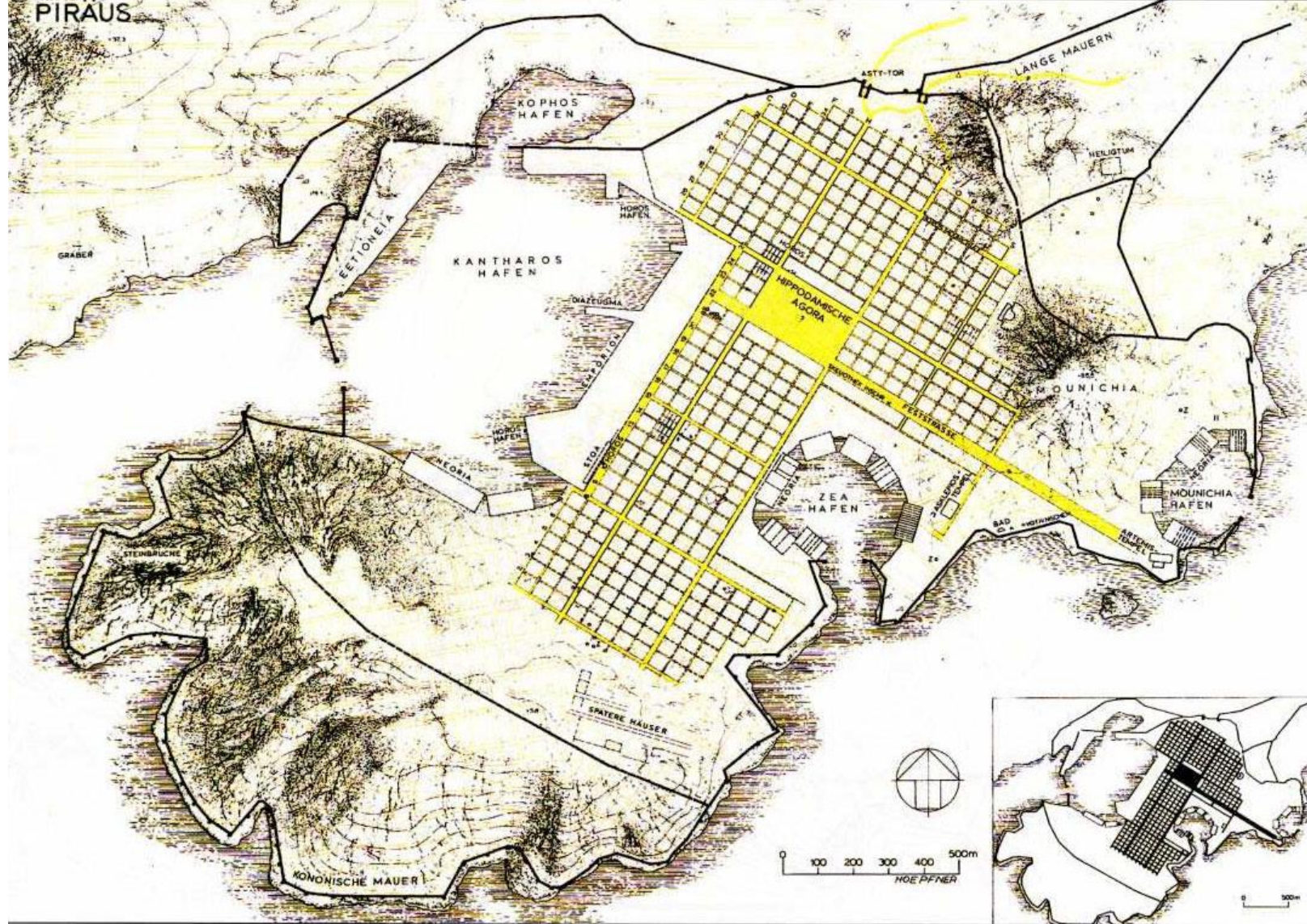
Ο Ιππόδαμος ο Μιλήσιος ο πατέρας της πολεοδομίας

ήταν αρχαίος

έλληνας αρχιτέκτονας, πολεοδόμος, φυσικός, μαθηματικός, μετεωρολόγος και φιλόσοφος

- το 479 π.Χ. ανακατασκευή της γενέτειράς του Μιλήτου
- Το επίνειο του Πειραιώς στα μέσα του 5ου αιώνα π.Χ. (το 460 π.Χ.)
- Ίδρυση αποικίας Θούριοι στη Μεγάλη Ελλάδα το 443 π.Χ.
- η νέα Πόλη της Ρόδου 408 π.Χ.

**Ιππόδαμος ο
Μιλήσιος 498π.Χ. –
408π.Χ.**

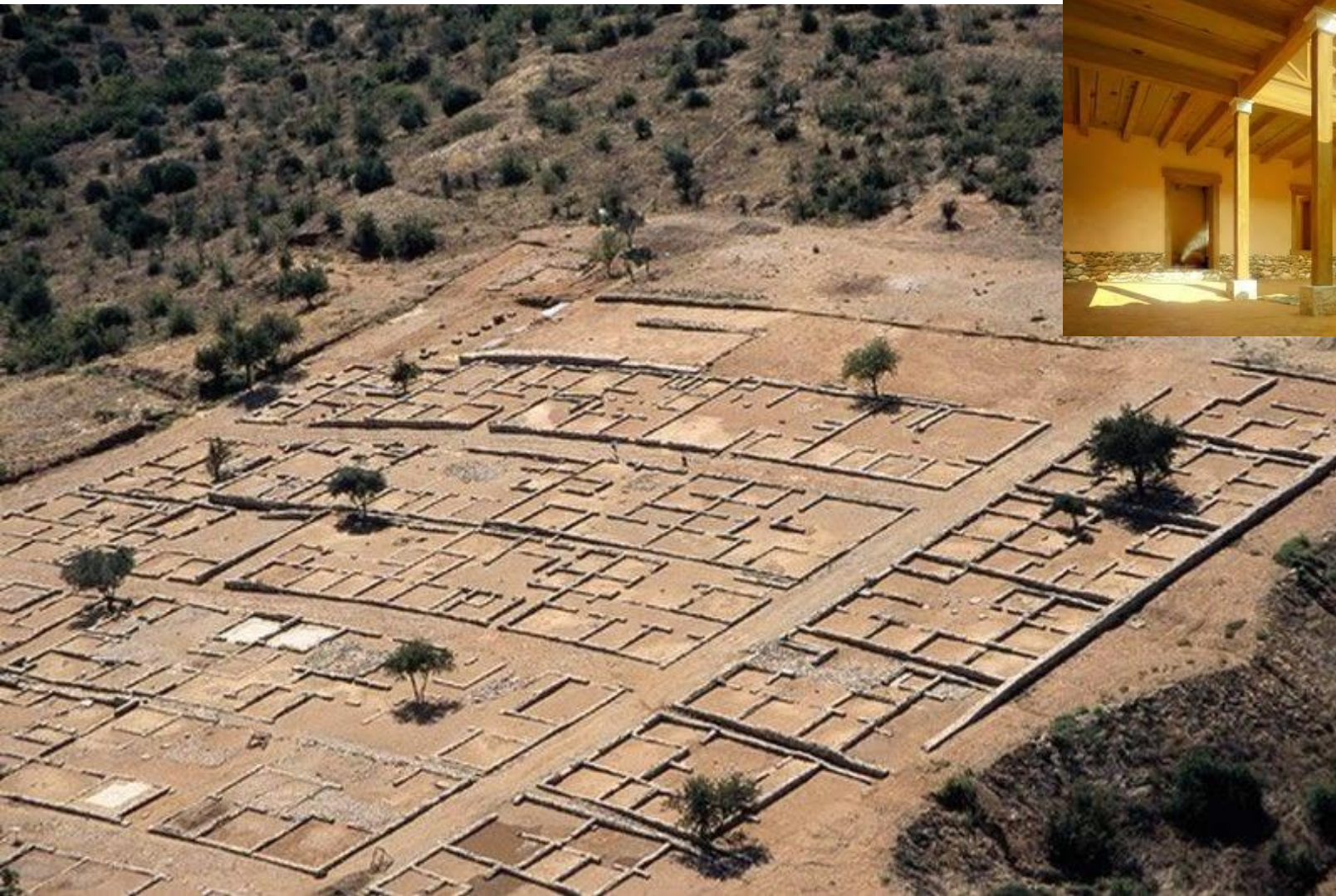
Πειραιάς Ιππόδαμος

- 470 π.Χ.

ΜΙΛΗΤΟΣ

- 466π.Χ.

**Όλυνθος Χαλκιδικής
- 432 π.Χ.**

1. Ακρόπολις
2. Ναός της Δήμητρας
3. Θέατρο
4. Ναός Αθηνάς
5. Βουλευτήριο
6. Στοά
7. Αγορά και ναός Διός
8. Γυμνάσιον
9. Στάδιον

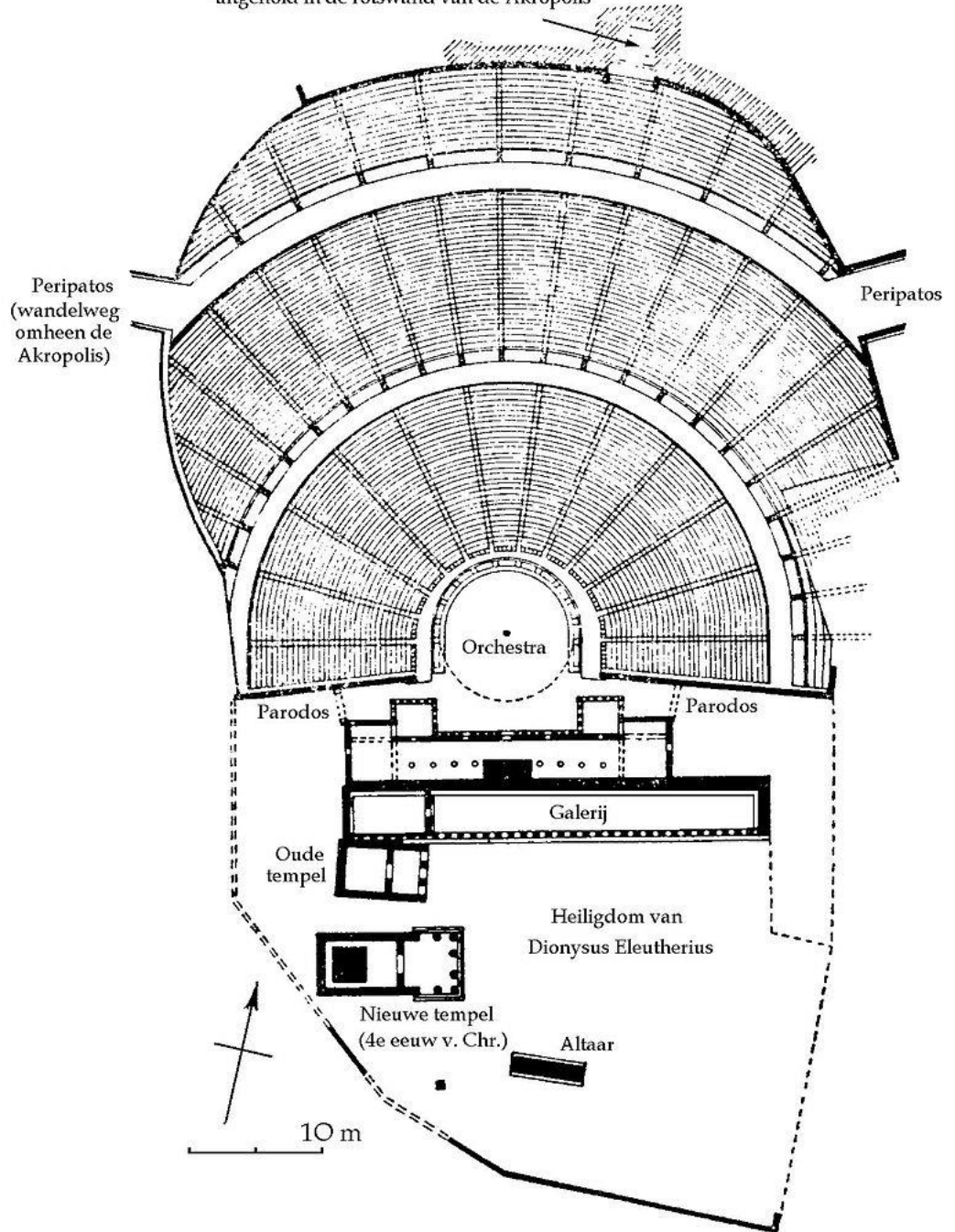
ΠΡΙΗΝΗ

350 π.Χ.

Choregisch monument voor Thrasyllus (4e eeuw v. Chr.)
uitgehoid in de rotswand van de Akropolis

Θέατρο Διονύσου - η λίθινη μορφή στα μέσα 4^{ου} αι.

1. Κοίλον
2. Ορχήστρα-θυμέλη
3. Πάροδοι
4. Προσκήνιο-σκηνή- παρασκήνια·
πίνακες
5. Κερκίδες-προεδρία
6. Διάζωμα

Choregisch monument voor Thrasyllus (4e eeuw v. Chr.)
uitgehöld in de rotswand van de Akropolis

Η **σκηνή**: ορθογώνιο, μακρόστενο κτήριο, που προστέθηκε κατά τον 5ο αι. π.Χ. στην περιφέρεια της ορχήστρας απέναντι από το κοίλον. Στην αρχή ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούταν μόνο ως αποδυτήρια, όπως τα σημερινά παρασκήνια.

Το **προσκήνιο**: μια στοά με κίονες μπροστά από τη σκηνή. Ανάμεσα στα διαστήματα των κίωνων βρίσκονταν θυρώματα και ζωγραφικοί πίνακες (τα σκηνικά). Τα θυρώματα του προσκήνιου απέδιδαν τρεις πύλες, από τις οποίες έβγαιναν οι υποκριτές. Το προσκήνιο ήταν αρχικά πτυσσόμενο, πιθανώς ξύλινο. Τα **παρασκήνια**: τα δύο άκρα της σκηνης που προεξέχουν δίνοντάς της σχήμα Π στην κάτοψη.

Οι **πάροδοι**: οι διάδρομοι δεξιά και αριστερά από τη σκηνή που οδηγούν στην ορχήστρα. Συνήθως σκεπάζονταν με αψίδες.

Το **λογείο**: ένα υπερυψωμένο δάπεδο, ξύλινο και αργότερα πέτρινο ή μαρμάρινο, όπου έπαιζαν οι ηθοποιοί.

Η **ορχήστρα**: Η ημικυκλική (ή κυκλική, π.χ. Επίδαυρος) πλατεία στο κέντρο του θεάτρου. Συνήθως πλακόστρωτη. Εκεί δρούσε ο χορός.

Η **θυμέλη**: ο βωμός του Διονύσου στο κέντρο της ορχήστρας.

Ο **εύριπος**: αγωγός απορροής των υδάτων στην περιφέρεια της ορχήστρας από το μέρος του κοίλου.

Το **κοίλον**: όλος ο αμφιθεατρικός χώρος (με τα εδώλια, τις σκάλες και τα διαζώματα) γύρω από την ορχήστρα όπου κάθονταν οι θεατές.

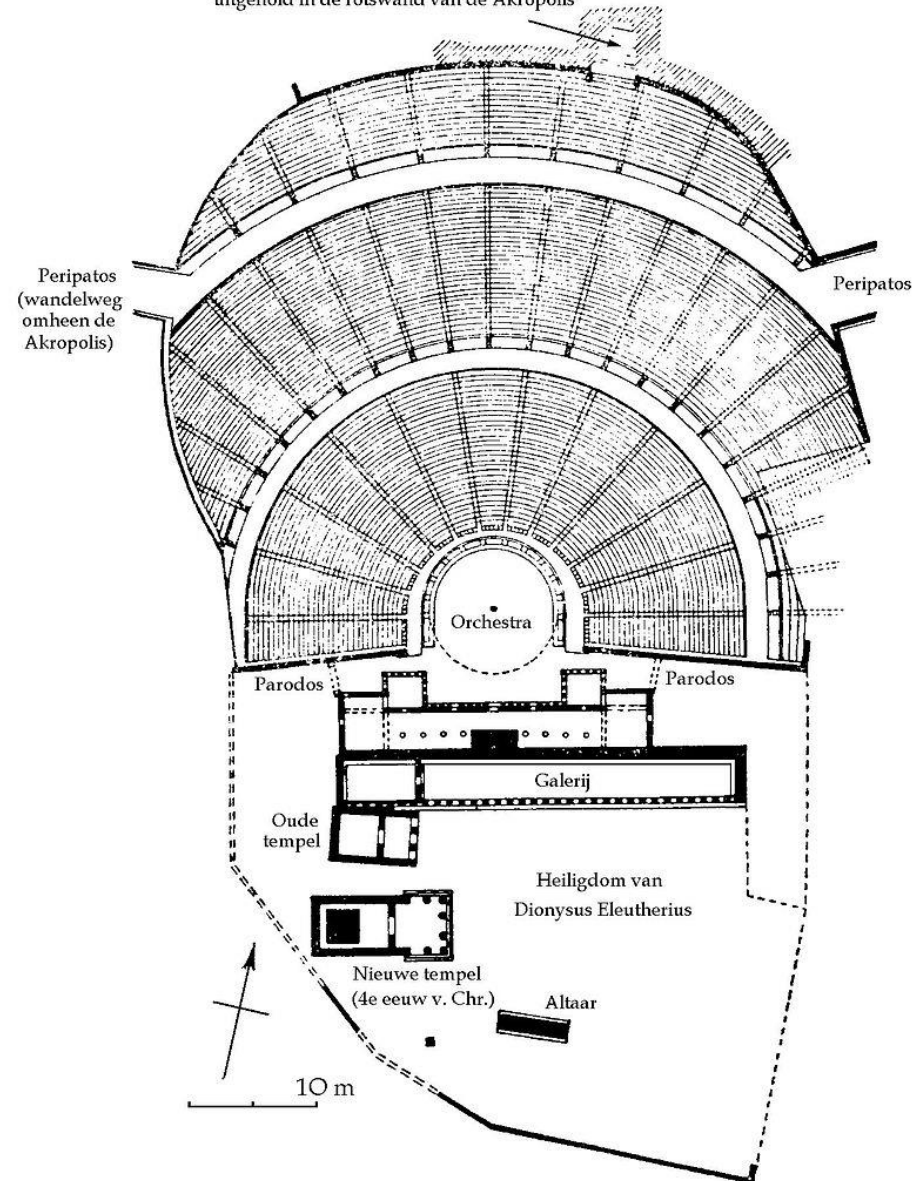
Τα **διαζώματα**: οριζόντιοι διάδρομοι που χωρίζουν τις θέσεις των θεατών σε οριζόντιες ζώνες.

Οι **σκάλες**: κλιμακωτοί εγκάρσιοι διάδρομοι για την πρόσβαση των θεατών στις θέσεις τους.

Οι **κερκίδες**: ομάδες καθισμάτων σε σφηνοειδή τμήματα που δημιουργούνται από τον χωρισμό των ζωνών με τις σκάλες.

Τα **εδώλια**: τα καθίσματα, οι θέσεις των θεατών.

Η **προεδρία**: η πρώτη σειρά των καθισμάτων όπου κάθονταν οι επίσημοι.

Επίδαυρος

Δελφοί

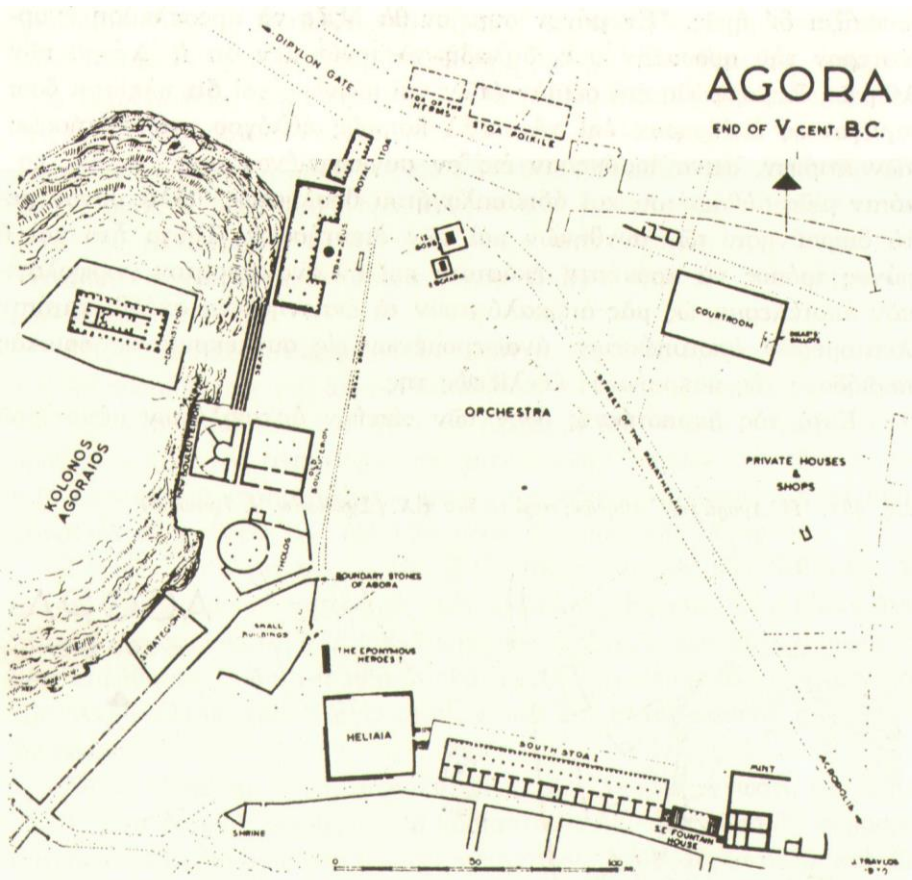

Ελληνιστικό θέατρο Δίου

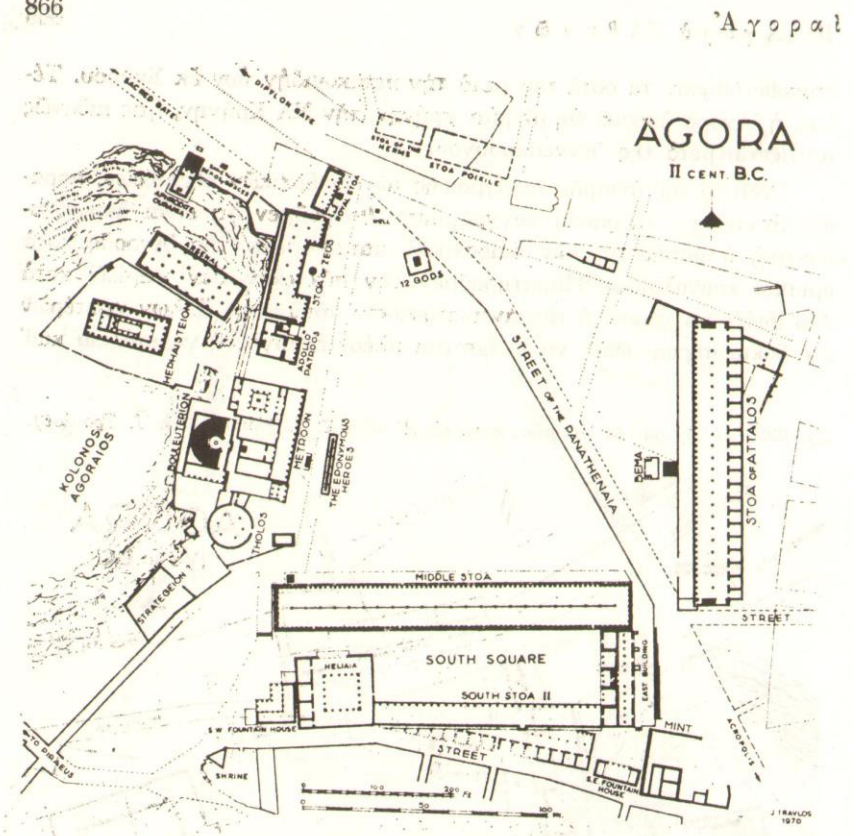
Χαρακτηριστικά της ελληνιστικής περιόδου

- Το θέατρο κατά τους ελληνιστικούς χρόνους εξελίσσεται τόσο από αρχιτεκτονικής διάρθρωσης όσο και από λειτουργικής σκοπιμότητας. Σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των κλασικών χρόνων το κοίλο περιορίζεται, ενώ η σκηνή αποκτά μνημειακές διαστάσεις και φέρει κιονοστοιχίες, θυρώματα, τόξα, αετώματα και ένα πιο περίτεχνο διάκοσμο στην πρόσοψή της.

Σχ. 698. 'Η' Αγορά των 'Αθηνών, κατά τὸ τέλος τοῦ Ε' αἰ. π.Χ. (Σχέδιον τοῦ κ. 'Ι. Τραυλοῦ).

Σχ. 700. 'Η' Αγορά των 'Αθηνών, κατά τὸν Β' αἰ. π.Χ. (Σχέδιον τοῦ κ. 'Ι. Τραυλοῦ).

Τι έχει προσφέρει το Ἴπποδάμειο σύστημα;

Κατὰ τοὺς ἐλληνιστικοὺς χρόνους οἱ στοές ἐξελίσσονται: Συμπεριλαμβάνουν καταστήματα, ἀποθήκες, δημόσια γραφεῖα ἀκόμα καὶ ὡς βιβλιοθήκες.

